

Codesign i praksis: Alzheimer, værdighed ...

Eva Brandt, Professor (MSO), Ph.D.

The Royal Danish Academy of Fine Arts,
Schools of Architecture, Design and Conservation
School of Design

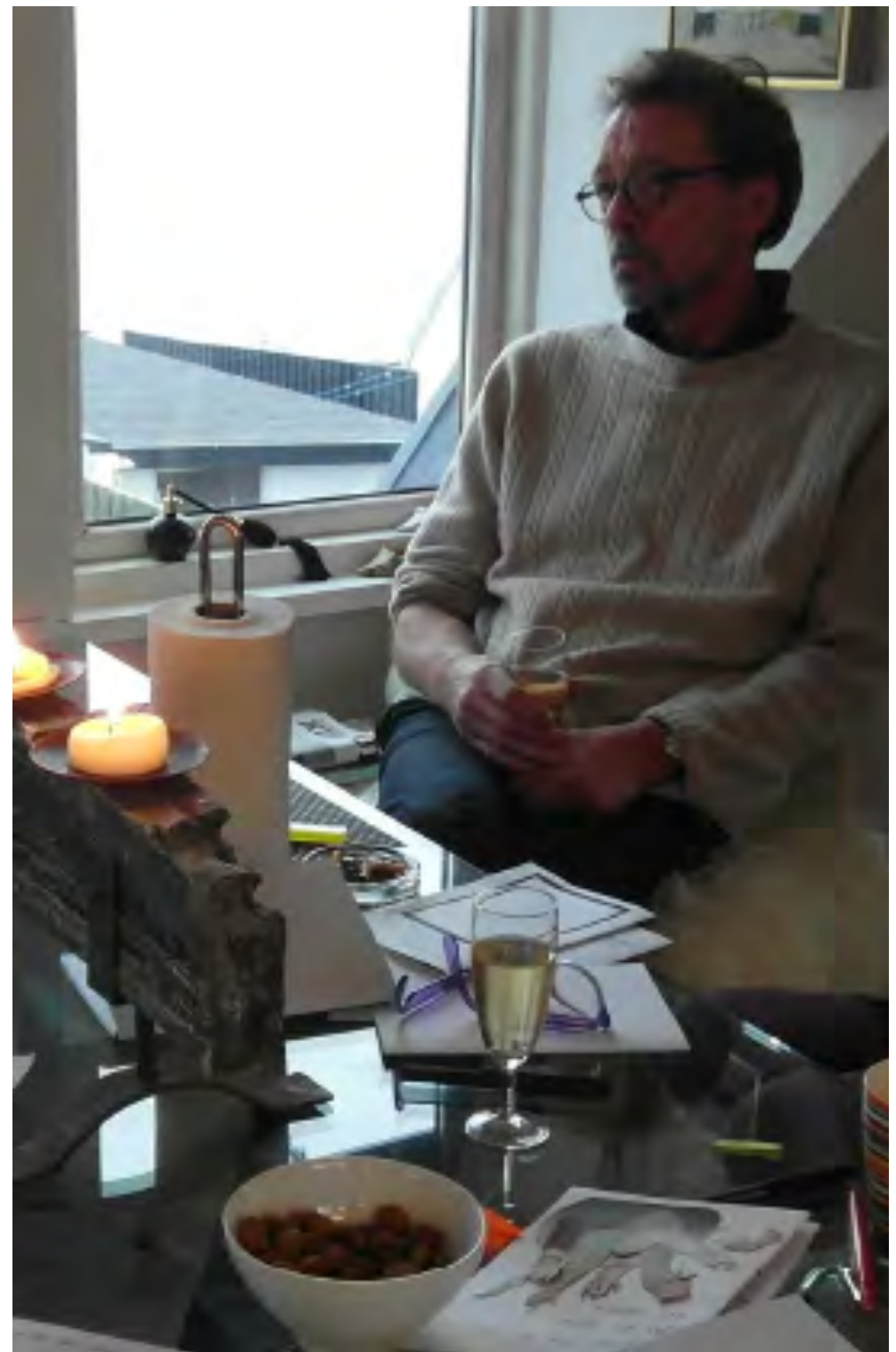

***“Jeg har oplevet både min mor og mine søskende med Alzheimer. Nu har jeg selv fået diagnosen. Det værste er at vide hvad der kommer til at ske.*”**

Karin

“Det er jo ikke en identitet, det er en sygdom. Man bliver jo heller ikke defineret som influenza. Men det gør man med Alzheimers. Det er et angreb på min identitet.

Allan

“Erling er blevet skør”

Lene om rygterne om hendes far, der verserede i byen hvor de boede. Der gik flere år før man fandt ud af at det var demens. Erling var 50 år.

***“Jeg besluttede mig for at tage min demente kones kreditkort fordi hun ikke var i stand til at håndtere det. Da hun ikke kunne finde kortet bestilte hun et nyt. Banken kunne ikke nægte hende et nyt kort.*”**

“Er det en god ide at tage min demente kone med på ferie når hun ikke kan huske noget en uge efter at vi er kommet hjem?”

mand på
informationsmøde
om demens

Video: Hjemme hos Jutta og Jens

<https://vimeo.com/229758642>

*Tak til Jutta Reimer, Jens Hansen og Inger Schrøder.
Filmen er lavet af Isabel Aagaard, Hyunju Ahn, Gaia Colantonio, Sofia Germani, Emmy Linde, Josefine Mulvad og Melanie Povlitzki (2015)*

På Vimeo findes to andre videoer lavet af Melanie Povlitzki og andre codesignstuderende om Alzheimer. De kan findes på følgende links.

Portræt af Christian og Marianne – et portræt indefra
<https://vimeo.com/229758863>

Erindringsdans
<https://vimeo.com/230326812>

FAKTA

Over 80.000 lever med demens i Danmark

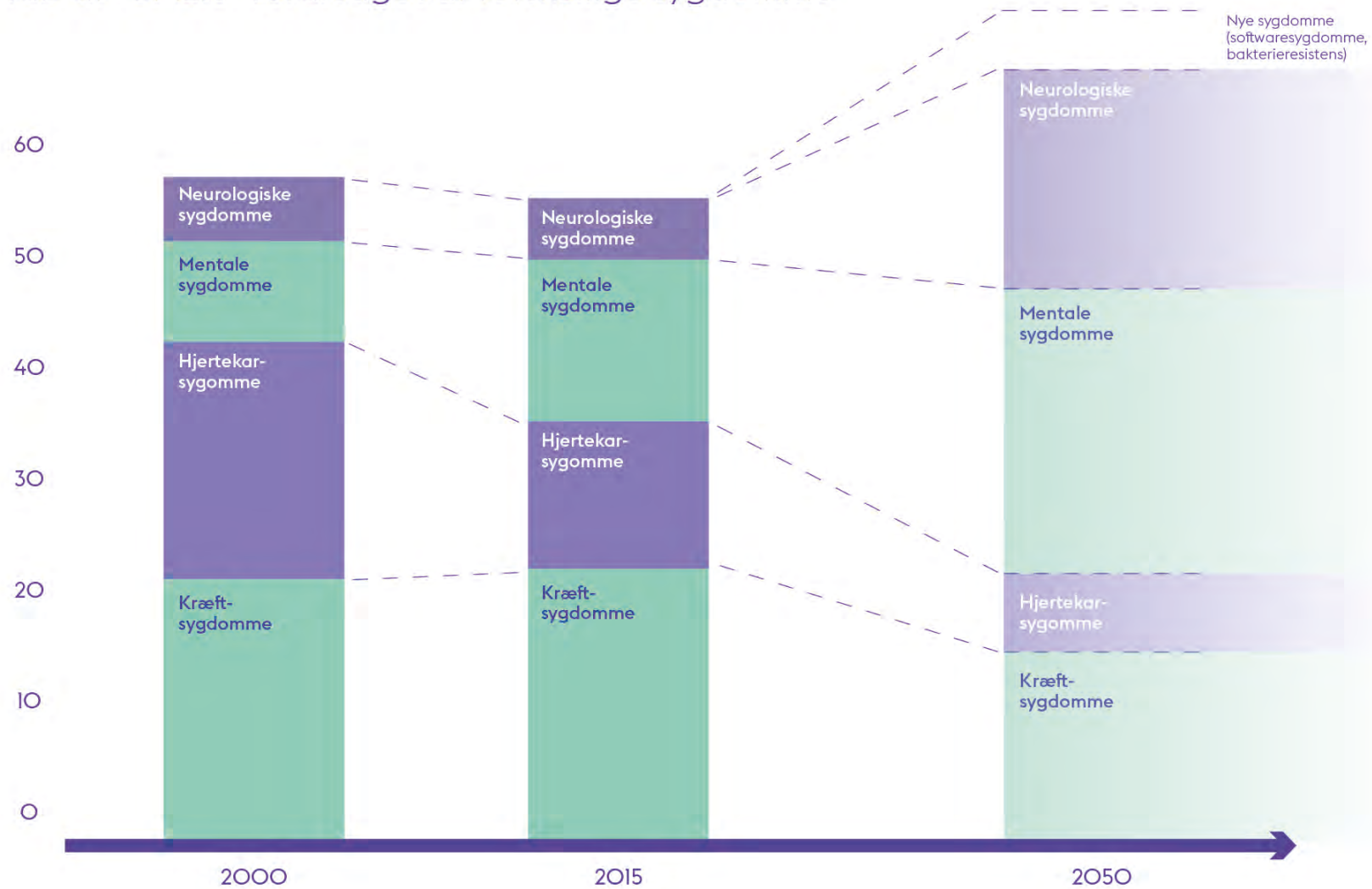
Demens er den 5. hyppigste dødsårsag

Der er ca. 8.000 nye tilfælde hvert år.

400.000 lever med en dement i familien

BASELINE: Sygdomsbyrden i Danmark

Tab af "DALYs" forårsaget af forskellige sygdomme

*Steen Svendsen og Søren Steen Olsen (2017).
Boxing Future Health – Stilhed for stormen.*

Samarbejdet med Alzheimerforeningen startede i 2010

MEN INITIATIVET KOM FRA EN

Global medicovirksomhed med hovedsæde i USA.

De ønskede at lære nye måder at:

- Forstå konsekvenserne af demens bedre i et hverdagsperspektiv.
- Spredte kendskabet til demens til flere mennesker.
- Diagnostiserer sygdommen tidligere.

De ønskede en boks

Med ressourcematerialer

- til professionelle
- til at understøtte bruger-dreven innovation indenfor Alzheimerområdet.
- der inkluderede indsigter fra de studerendes projekter.
- og en række dialogværktøjer, som kunne understøtte fortsatte undersøgelser.

DAIM = en design-antropologisk innovationsmodel

Overordnet greb:

**Bruger-dreven
innovation handler om
at øve sig på fremtiden**

*Joachim Halse et al. (2010). Rehearsing the future.
The Danish Design School Press.*

Bogen: Rehearsing the Future: Strategier, principper og værktøjer

Joachim Halse et al. (2010). Rehearsing the future. The Danish Design School Press.

Bogen kan downloades gratis på:

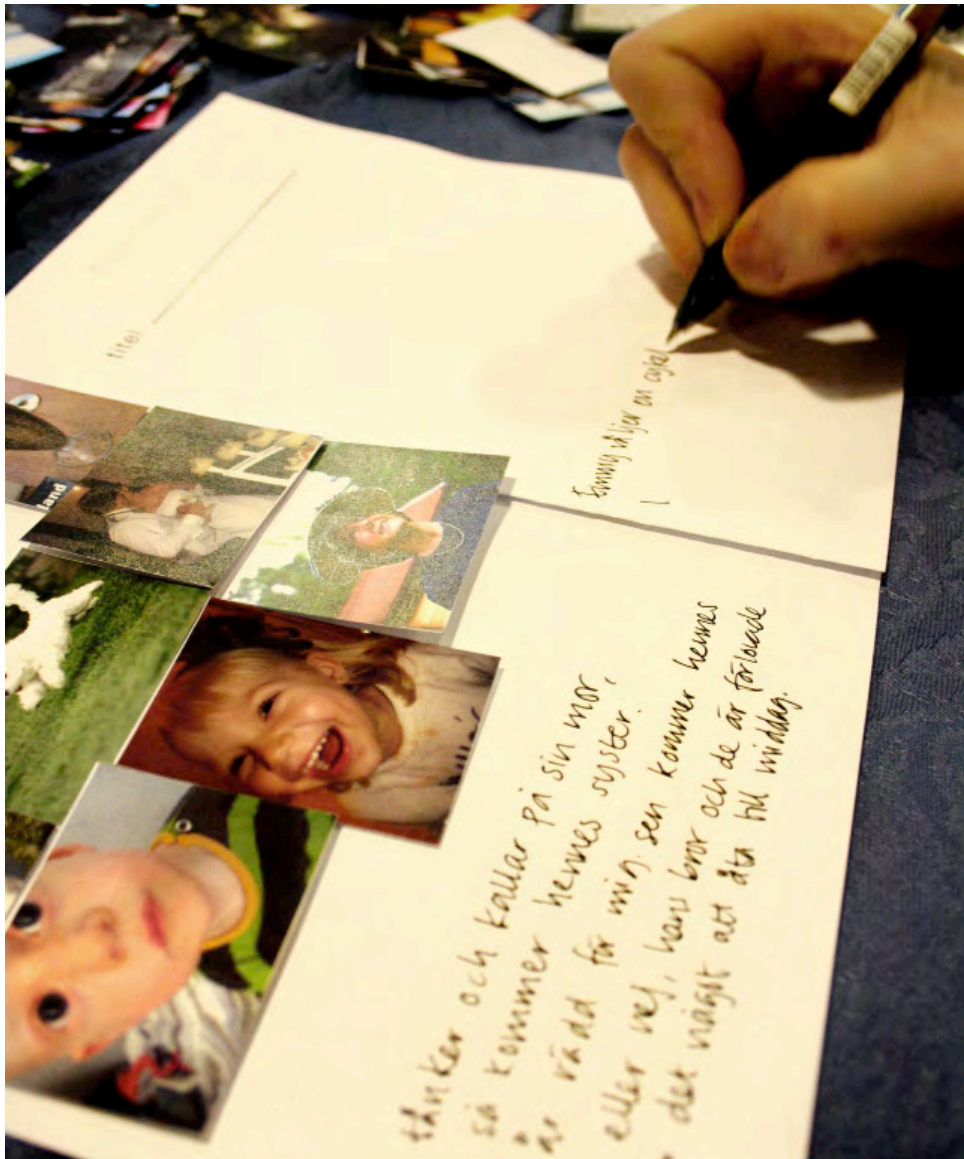
<https://codesignresearch.com/2016/12/22/rehearsing-the-future/>

3 overordnede strategier:

**EXPLORATORY
INQUIRY**
**SUSTAINED
PARTICIPATION**
**GENERATIVE
PROTOTYPING**

1. strategi: Udforskende undersøgelse med dialogværktøjer

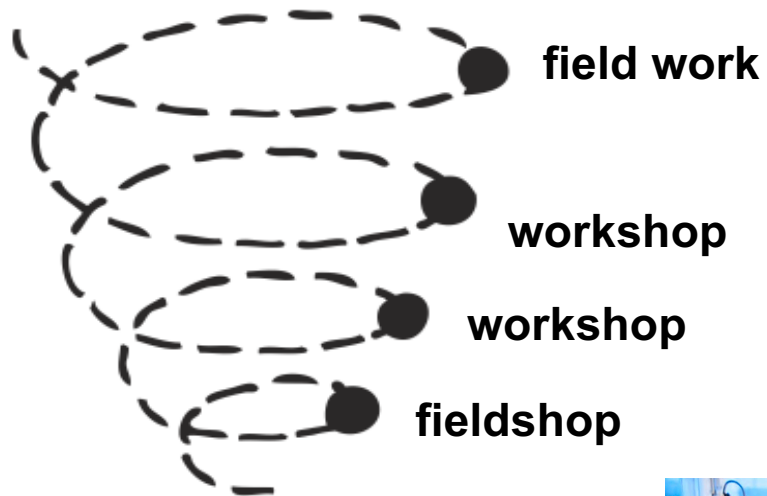
At arbejde ud fra åbne design agendaer.

Forskning uden at have en hypotese som skal testes.

2. strategi: Vedvarende deltagelse gennem hele processen

Design lab // Living lab

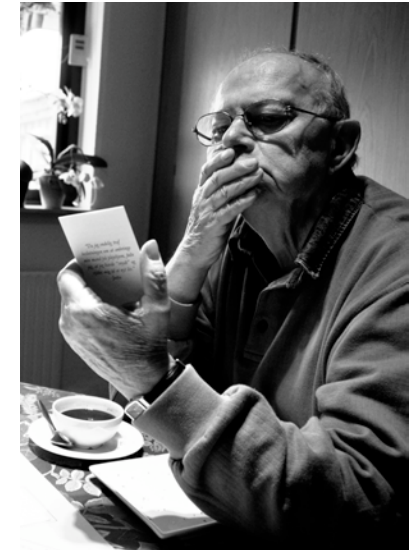
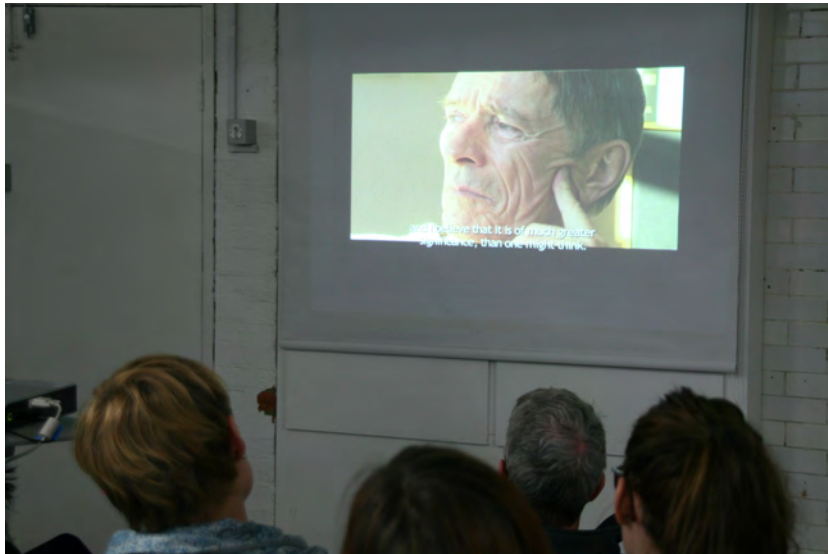

Progression via
gensidig læring

Bygge på
deltagernes egne
kompetencer

Kontinuitet
mellem events

3. strategi: Generativ prototyping

Nye roller og relationer / Nye design koncepter

DESIGN
RESEARCH:

SIX VIEWS IN A BOX

DIALOGUES ON
EVERYDAY LIFE
WITH ALZHEIMER'S

THE DANISH | DANMARKS
DESIGN SKOLE | DESIGNSKOLE

Endlige præsentation for US medicovirksomhed og Alzheimerforeningen

6 forslag til dialogværktøjer – 2 eksempler

Sofie Holm
Larsen & Lilith
Louise Lysgaard
Hasbeck

**Dilemmas as
Invitations**

**The Earliest
Moments**

Monika Havnø

Emmy Linde,
Nathalie Hedin
& Johanna
Paulsson

Storytelling

**Happiness
as Medicine**

Rie Maktabi
Grue & Suzy
Attah Mikkelsen

Gudrun
Risak Schou

**Memory
and Time**

**Maintaining
a relationship**

Mikkel
Straarup Møller

*Design research: Six views in a box – dialogues on everyday life with
Alzheimers (2011). The Danish Design School Press.*

De tidlige tegn

Hvordan er mødet med sundhedssystemet?

Hvordan kan man diagnosticere tidligere?

Group of affected people

Monika Havnø

10 ADVARSELSTEGN

Demens er en fællesbetegnelse for symptomerne fra flere end 100 sygdomme, heriblandt Alzheimers. Demens giver problemer med humør og adfærd. Kend symptomerne – så kan du og din familie få hjælp i tide.

1 Svækket hukommelse

Det er normalt at glemme en aftale eller en kop kaffe, man har stillet fra sig. Mennesker med demens glemmer oftere ting – og kommer ikke i tanke om dem igen.

2 Besvær med at udføre velkendte opgaver

I travlhed kan man servere middag for familien, og komme til at glemme salaten i kokkenet. Mennesker med demens kan tilberede et måltid, hvorefter de glemmer, at de overhovedet har tilberedt det.

3 Sprogproblemer

Vi kan alle have problemer med at finde det rigtige ord. Mennesker med demens kan glemme helt enkle ord og erstatte dem med nogle andre, så det, de siger, bliver uforståeligt.

4 Manglende orientering i tid og sted

Hvilken dato er det i dag. Hvad var det, jeg skulle hente inde i stuen? Alle kan glemme den slags. Mennesker med demens kan fare vild i deres eget kvarter, uden at vide hvor de er, eller hvordan de finder hjem.

5 Dårlig eller nedsat dømmekraft

Man kan blive så opslugt, at man glemmer verden omkring sig. Mennesker med demens kan helt glemme, hvad de skal, og hvor de er – og tage vintertøj på, selv om det er sommer.

6 Problemer med at tænke abstrakt

Det kan være svært at få bankens kontouttog til at stemme med kvitteringerne. Mennesker med demens kan helt glemme tallene, og hvad de skal bruges til.

7 Ting forkerte steder

Alle kan glemme brillerne eller bilnøglerne. Mennesker med demens kan komme til at lægge strygejernet i fryseren og glemme alt om det igen.

8 Forandringer i humør og adfærd

Vi skifter alle humør af og til. Mennesker med demens kan uden grund have pludselige humørsvingninger, nærmest fra sekund til sekund.

9 Ændringer i personligheden

Når vi bliver ældre, ændrer vi også vores syn på mange ting. Mennesker med demens kan ændre sig drastisk og føle sig meget forvirrede, aggressive eller mistænksomme.

10 Mangel på initiativ

Alle kan blive modløse over dagligdagens trummerum. Mennesker med demens kan blive meget passive og har brug for opmuntring og støtte til at fortsætte selv enkle opgaver.

Hvad er demens?

Demens er en fællesbetegnelse for symptomerne fra flere end 100 sygdomme. I ca. 60 % af tilfældene er der tale om Alzheimers sygdom.

Demens betyder, at hjernen bliver svækket:

- › Hukommelse og koncentration svigter
- › Evnen til at orientere sig svigter
- › Evnen til at tale påvirkes
- › Personlighed, humør og adfærd forandres.

Ikke et tegn på alderdom

Når man tidligere sagde om ældre, at de blev "forkalkede", "senile" eller "gik i barndom", var der tale om en misforståelse. Demenssymptomer er ikke naturlige og skyldes ikke alderdom.

De fleste mennesker med demens får symptomerne, når de er ved at være gamle. Men det sker også, at 40-50-årige får symptomerne.

Hjælp i hverdagen

Det kan være svært at være pårørende til et menneske med demens. Derfor har familie og andre pårørende brug for vejledning og støtte.

Hos din kommune kan du få praktisk støtte såsom hjemmehjælp, afdækning og kørsel. Din kommune kan også fortælle dig, hvilke foreninger der arbejder med demens i dit lokalområde.

De tidlige tegn

Monika Havnø

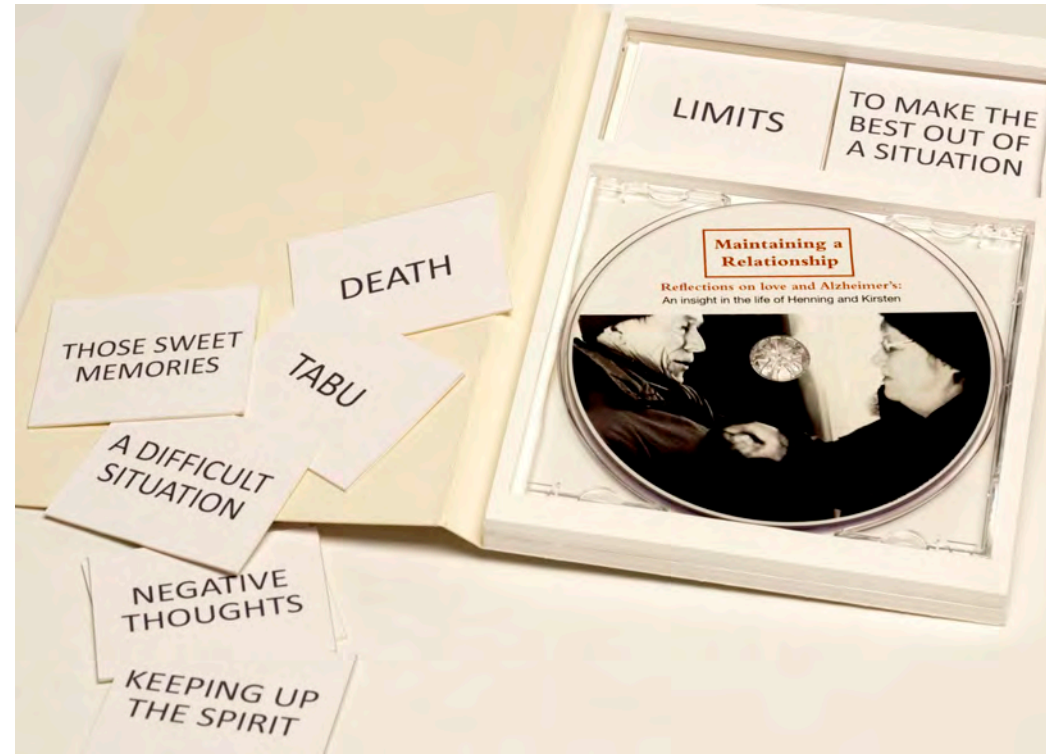
Vedligeholde et parforhold

Hvilken effekt har Alzheimers på ægtefælle/partner?

Hvad sker der når den fælles fortid forsvinder?

Henning (73) and Kirsten (69)

Mikkel Straarup Møller

Video med Henning og Kirsten
Af Mikkel Straarup Møller

Hjemme hos Alzheimer

Hvordan kan vi skabe kommunikation omkring alzheimers, der fremhæver hverdagslivets udfordringer, forhåbninger og bekymringer med alzheimers frem for den medicinske og 'patientliggørende' information omkring sygdommen?

Gudrun Risak Schou og Andrea Otterheim Nørgaard (2012). Hjemme hos Alzheimer. Kandidatprojekt. Kunstakademiets Designskole.

Hjemme hos Alzheimer (2)

Hjemme hos Alzh

Gudrun Risak
Andrea Otterstrøm

Hjemme hos Alzheimer

Gudrun Risak Schou &
Andrea Otterstrøm Nørgaard

ForgetMeNot – demensvenlige gåruter i Næstved

Emmy Linde (2016). ForgetMeNot – Dementia friendly walking routes. Kandidatprojekt. Kunstakademiets Designskole.

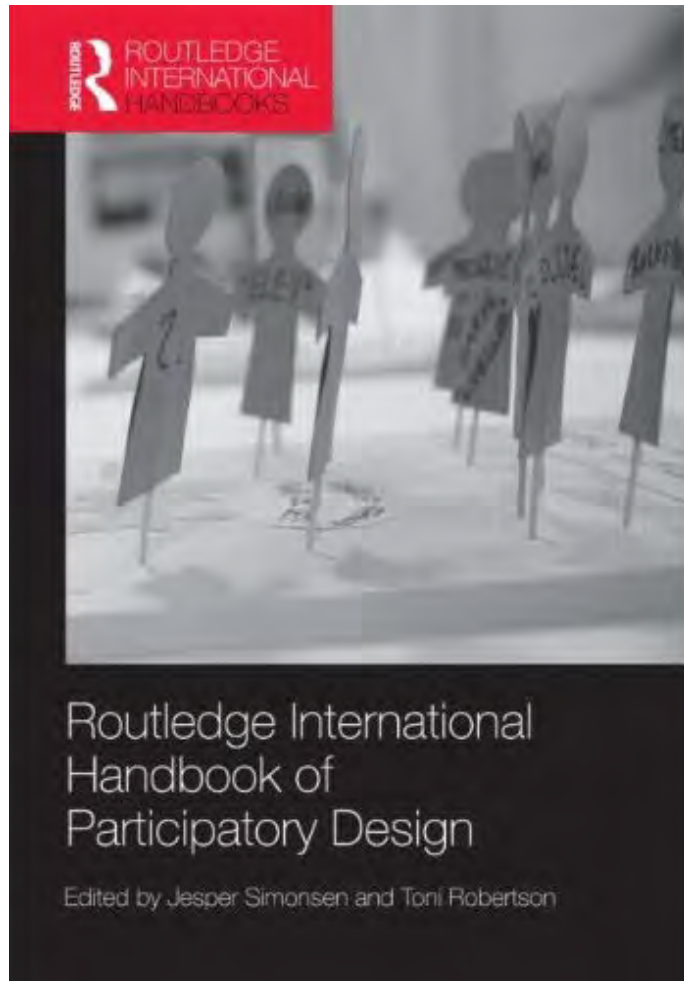
Nis Nissen, direktør i Alzheimerforeningen

”Det som især har været vigtigt og lærerigt i projekterne er at der tages udgangspunkt i den demente og deres familier.

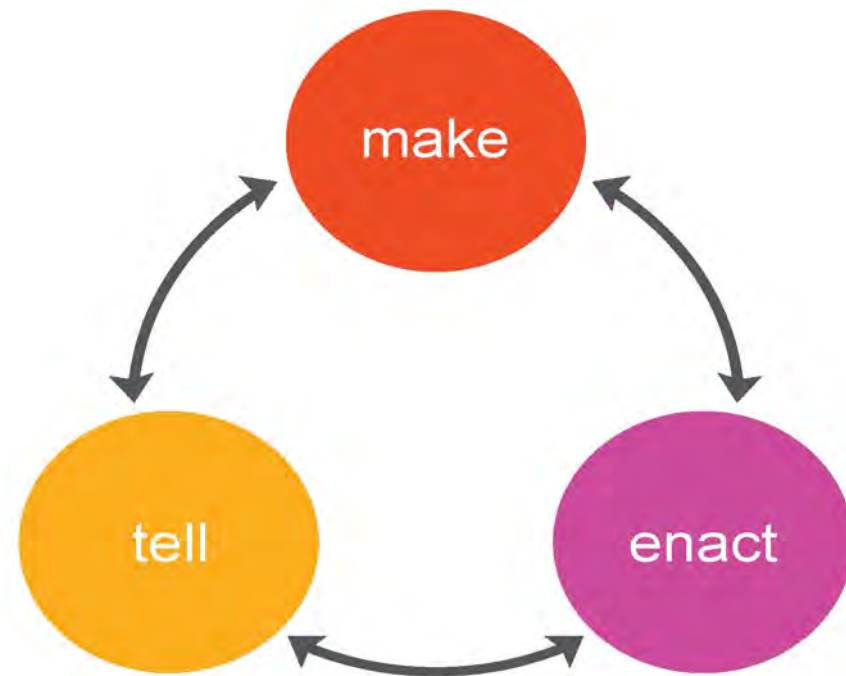
Det er meget inspirerende at komme tæt på hverdagen - der hvor den enkelte er.

Det er meget vigtigt at få disse perspektiver med både i forhold til konkrete lokale initiativer og i forhold til demensvenlige politikker.

Codesign er en design praksis

Chapter 7: Tools and Techniques: ways to engage telling, making and enacting

Brandt, Binder and Sanders, 2012.

Komplekse samfundsmæssige problemstillinger

Codesign eksperimenter i lille skala før den store udrulning

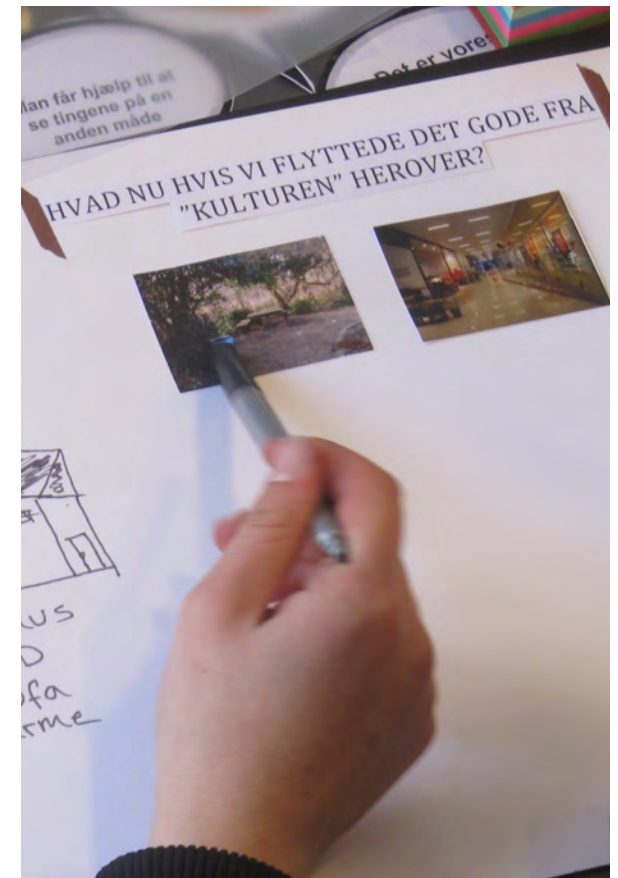
= større sandsynlighed for at ramme plet og få initiativer til at virke

sundhed & velfærd

bæredygtighed & affald

kultur & medborgerskab

Referencer

Joachim Halse et al. (2010). Rehearsing the future. The Danish Design School Press. Bogen kan downloades gratis på:

<https://codesignresearch.com/2016/12/22/rehearsing-the-future/>

Design research – Six views in a box – dialogues on everyday life with Alzheimer's. The Danish Design School Press (2011).

Eva Brandt, Gudrun Risak og Andrea Otterstrøm Nørgaard (2012). Codesign: Alzheimer og værdighed. I Omsorg. Nr. 4 – december 2012. Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS. S. 40 -44.

Gudrun Risak Schou og Andrea Otterheim Nørgaard (2012). Hjemme hos Alzheimer. Kandidatprojekt. Kunstakademiets Designskole.

Emmy Linde (2016). ForgetMeNot – Dementia friendly walking routes. Kandidatprojekt. Kunstakademiets Designskole.

Følg med i aktiviteter på vores blog: www.codesignresearch.com

Tak for opmærksomheden!

**Center for
Codesign Research**

Eva Brandt, Professor MSO
Thomas Binder, Professor MSO
Mette Agger Eriksen, Lektor
Sissel Olander, Adjunkt
Li Jönsson, Adjunkt

.....
Paya Hauch Fenger, PhD student
Maria Foverskov, PhD student
Lene Hald, PhD student

DAIM principle

Insist that innovation processes
are open-ended.

Only by acknowledging that
innovation at the fuzzy front end
takes discovery and unpredictable
learning can true innovation be
accomplished.

ebr@kadk.dk

www.codesignresearch.com